

Joost Smits
Prometheusstraat 37
3054 WD ROTTERDAM

☎ 010-4612931
☎ 084-8371207
✉ jsmits@prize.nl
🌐 www.politiekactief.net

Lopen Virtù en Fortuna over de Straatweg, zegt de een tegen de ander...

Korte publicatiereeks over deelgemeentelijke politiek in Hillegersberg-Schiebroek

(Bron: NRC 1 april 2006)

Deel 2: Het Monument ... En Bedankt Voor De Vis – analyse van bestuurlijke “bedrijfsongevallen”

Rotterdam, mei 2006

“...heb je de schijn tegen dat je, het Dagelijks Bestuur van de deelgemeente frustrerend, de bewoners hielp.”¹

1. Inleiding

Dit deel van de publicatiereeks beschrijft een aantal bedrijfsongevallen. In deel 1 heb ik aangegeven dat deel 2 beter zou verschijnen ná deel 3. Maar het is beter dit deel te laten verschijnen tijdens de demissionaire periode, tussen de verkiezingen en de beëdiging van een nieuwe Dagelijks Bestuur. In de publicatiereeks staat het “ritselen en regelen” van bestuurders centraal. Dat is gewenst, zelfs. Maar er ontstaan ook bedrijfsongevallen. Dit deel 2 analyseert een aantal bedrijfsongevallen volgens de in deel 1 beschreven systematiek. Ik geef twee (of drie) voorbeelden waarin ik zelf (mogelijk) discutabel heb gehandeld. In ieder geval zijn er onderdelen van kwesties onderbelicht in eerdere publicaties, en destijds bij de besluitvorming. En ik geef twee (of een) voorbeelden waarin anderen de hoofdrol spelen. Daarbij laat ik namen weg. Het gaat niet om die personen, maar om te kijken wat er is gebeurd. Commentaar op deze publicatie wordt verwerkt, vooral deel 2 is geen statisch document. Medio mei verschijnt een samenvatting van alle publicaties ten behoeve van de werkgroep Lokale Democratie, en pas dan zullen alle delen van de publicatiereeks definitief zijn.

¹ Treffende zin uit een mailtje van een fractiegenoot in 2003 n.a.v. mijn aftreden als deelraadslid.

2. Achter Kamertjes

Sommige kwesties zijn onmogelijk te bespreken in publicaties als deze. Ik heb al eerder geschreven over de onregelmatigheden bij een welzijnsstichting in de deelgemeente.

Het rommelt in welzijnsland

(Kop in huis-aan-huisblad De Postiljon, 11 oktober 2000)

Zonder echt kritiek te hebben op procedures en afspraken is het misschien een goed idee om die procedures nog eens tegen het licht te houden. Wat is het geval? Er ontstaat een ernstig probleem waar veel banen, geld, en de voortgang van de kern van het welzijnsbeleid in een deelgemeente mee gemoeid zijn. Waar gá je dan voor? Als je te veel op de vorm af gaat (dat het "niet deugt") dan bereik je misschien dat er hier en daar een boete of een werkstraf wordt uitgedeeld, maar dat tegelijk het veel langer duurt voordat er weer prestatie wordt geleverd aan de inwoners van de deelgemeente. Dus moet het over inhoud gaan. Maar dan heb je al heel snel dat toch mensen bang zijn voor het eerverlies, de werkstraf en de boetes. Zeker als er politieke belangen meespelen. En dan verzeil je in achterkamertjes. Probleem daarbij is vervolgens dat je niet mag vertellen over wat zich in besloten vergaderingen afspeelt. Dus niet over wat in het bestuurscollege van de deelgemeente is besproken. Dus niet over wat in besloten vergaderingen van commissies van de deelraad is besproken. Het was zelfs zo dat toen de naburige deelgemeente hun welzijnsclub wel wilde laten fuseren met die in Hillegersberg-Schiebroek, mij werd verweten mogelijk de andere deelgemeente te hebben geïnformeerd over de onregelmatigheden en het technisch failliet. De ene sublokale volksvertegenwoordiger (want dat waren deelgemeentelijk wethouders toen nog) mag niet een andere sublokale volksvertegenwoordiger vertellen over een mogelijke kat in de zak.

Ik heb het vermoeden dat onevenredige kosten die te maken hebben met de onregelmatigheden nog steeds doorwerken in de exploitatie van de nieuwe fusiestichting. Omdat GroenLinks in 2004 de Tweede Kamer zo'n punt maakte van mogelijkheden voor klokkenluiders, en ook GroenLinks betrokken was in de deelgemeente bij de achterkamertjesonderhandelingen, heb ik in maart 2004 dus maar een mailtje gestuurd met een oproep. Zonder uit de school te klappen, maar verwijzend naar informatie die opvraagbaar is. Vooral naar aanleiding van wat ik las in de jaarstukken van de welzijnsstichting. Helaas, ik kreeg er geen reactie op, en meer kan ik dan volgens mij ook niet doen. Het gaat om mogelijk tonnen Euros per jaar. Moet je dan, als je achteraf dat constateert, je mond houden? Hoe onderzoek je je vermoeden? Is dat de prijs van sublokale democratie, resultaatgericht werken, de onvolkomenheden van menselijk handelen? Hebben achterkamertjes niet gewoon soms hun functie, die niet altijd leidt tot een bevredigende oplossing, maar wel werkbare voortgang? Helemaal 100% krijg je het nooit. Of moet je altijd kiezen voor de meest democratisch controleerbare oplossing, ook als dat in de praktijk wat minder resultaat geeft?

3. Van de Kaart

Korte beschrijving kwestie²

Grote koppen in de krant in 2001 over de sluiting van een kinderdagverblijf wegens "bij brand gevaarlijk". Een ondernemer opende na lang wachten op vergunningen alvast een kinderdagverblijf voor 0 en 1 jarige babies. De slaappleaatsen waren in een half verdiepte ruimte zonder nooduitgang. Op advies van de brandweer en onder mijn leiding werd de zaak binnen 48 uur gesloten.

Later trad ik nog op op een congres in Amsterdam in aanwezigheid van Minister Donner van Justitie, op het hoofdpodium, naast ex-wethouder Dick Buursink. De enige Enschedese wethouder die aftrad naar aanleiding van de vuurwerkramp. Er verscheen zelfs een boekje van de landelijke GGD over regelhandhaving waarin dit als "case" werd opgenomen. Heel interessant allemaal, en toch ook weer niet. Wat is er nou bijzonder aan regelhandhaving? De verkeersagent die hardrijders flitst, of bekeurt voor kapotte fietsverlichting. Bovendien wil ik een andere kant van het verhaal belichten.

² Bronnen zijn eigen aantekeningen, krantenknipsels en openbare informatie die naar de deelraad is gestuurd.

Totale oplage 417.075

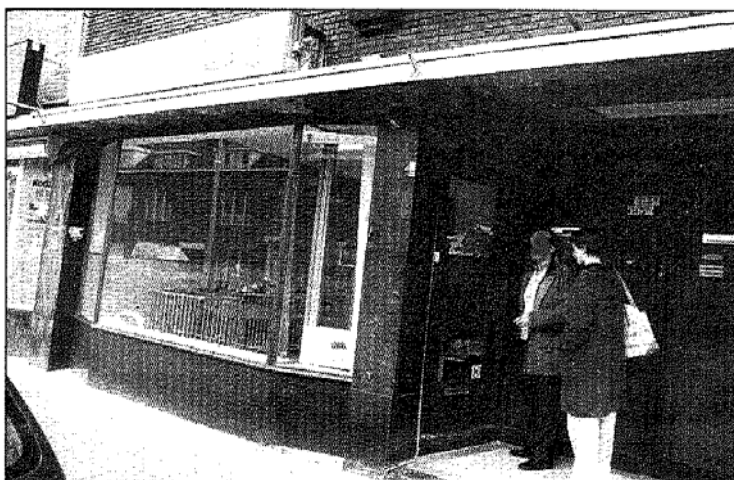
Postiljon

EDITIE 2

Grafia Print & Media BV - Telefoon 015 3615050 Postbus 85 - 2640 AB Pijnacker - Ambachtsweg 4

Oplage 22.500 ex. Hillegersberg - Schiebroek - 110 Morgen - Kleiwegkwartier - Terbregge

Verplicht dicht

■ De eigenaar van [redacted] aan de [redacted] heeft het kinderdagverblijf moeten sluiten op last van de deelgemeente, brandweer en GGD.

(Foto: Seert)

Er zaten twee kanten aan. De ene was dat de kinderopvang dicht moest vanwege het ontbreken van vergunningen in combinatie met de staat van het pand. De andere was dat het bestuurscollege van de deelgemeente van mening was dat de opvang überhaupt niet op die plek mocht zijn gevestigd. Dat onderbouwden we met een verwijzing naar een bestemmingsplan uit 1933. Er was een nieuw bestemmingsplan in de maak, maar dat was nog niet van kracht. Onderzoek had uitgewezen dat de oude verpauperende winkelstraat waar het kinderdagverblijf was gekomen juist toekomst had bij "gewone" detailhandel, in plaats van dienstverlening. Het oude bestemmingsplan spreekt van toegestane "gesloten bebouwing" waarbij het verboden is om "fabrieken, werkplaatsen, pakhuizen, industrieën, of andere bedrijfsgebouwen op te richten". Een kinderdagverblijf wordt in 1933 niet verboden, en dus in 2001 ook niet?

De GGD had al in februari contact opgenomen met het kinderdagverblijf via de deelgemeente. En we kregen een brief van wethouder Kuiper (PvdA) om het besluit over de veiligheidssituatie en de gewenstheid in de winkelstraat gescheiden te houden.

En daar zit hem de kneep in het voortraject. Immers, wie het besluit om de kinderopvang te sluiten zou willen bekritisieren zou zich wel drie keer bedenken na de vuurwerkram্প in Enschede en de nieuwjaarsram্প in Volendam. Het was aan de ondernemer, en gesteund door ouders, om toch die gang te maken om de twee gekoppelde besluiten te splitsen. Zoals de rechter zei: ja, het was terecht om de zaak te sluiten op advies van de brandweer, maar nee, het besluit om kinderopvang in welke vorm dan ook op die plek te verbieden was boterzacht. Uiteindelijk ging na 6 maanden de opvang weer open, in het bezit van vergunningen, en na de nodige aanpassingen aan het pand.

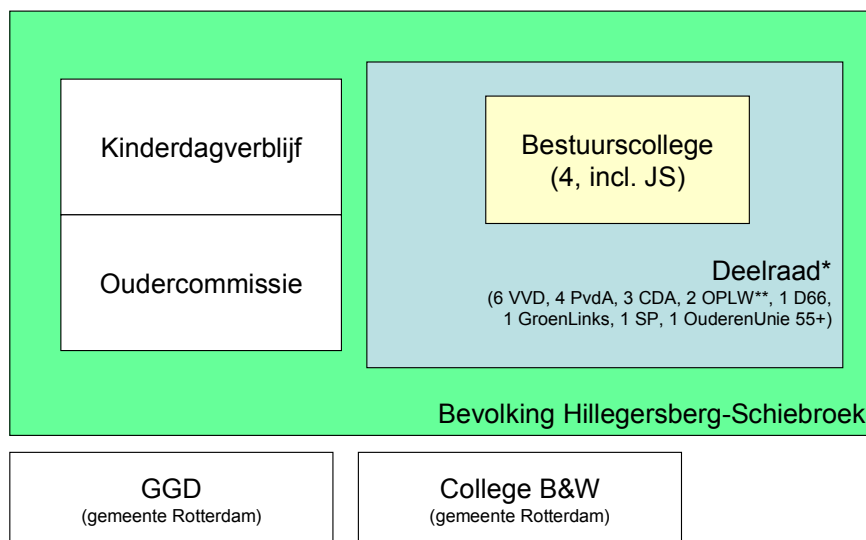
De vraag is of met al die goede bedoelingen en de vermenging van redeneringen het rechtsgevoel van de burger wel gediend is. Kun je vertrouwen op de lokale overheid, of is het recht aan de kant van wie een advocaat kan betalen, of een advocaat als buurman heeft?

'Ieders buurman is hier advocaat'

Burgers Hillegersberg-Schiebroek houden bestuurders scherp

(uitspraak van dagelijks bestuurder Barendrecht in Rotterdams Dagblad 11 juli 2003)

Situatieschets

* In 2001 is het Bestuurscollege nog onderdeel van de deelraad

** OPLW=Leefbare Wijk, sinds 1982 politiek actief

Jaar: 2001	Stelsel: Monistisch/ Dualistisch
Sterke punten (Strengths)	Zwakke punten (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> IJzersterke motivatie wat betreft "bij brand gevaarlijk" 	<ul style="list-style-type: none"> Interpretatie over het van toepassing zijnde bestemmingsplan uit 1933 gaat (te) ver. Handhavend optreden leverde schrijnende situaties op voor de betrokken babies.
Kansen (Opportunities)	Bedreigingen (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> Duidelijk signaal naar iedereen: geen gedoogbeleid. Stap in de richting van verbetering van de winkelstraat 	<ul style="list-style-type: none"> Weinig aandacht voor stress bij de ouders en kinderen. Kans op verloren rechtszaak.

Virtù Matrix

Actor	Kost	Bind	Nut	Regel	Empa
Bestuurscollege (Dagelijks Bestuur van de deelgemeente)			x	x	
Deelraad				x	
Kinderdagverblijf			x		x
Oudercommissie			x		x
College B&W (gemeente R'dam)			x	x	
GGD (gemeente Rotterdam)			x	x	?

Legenda: Kost=Bewaker van kosten/baten ●☞ Bind=Bindend zijn/de boel bij elkaar houden ●☞ Nut=Handelend naar nut/noodzaak ●☞ Regel=Bewaker van regelgeving/ (beleids-/politieke) processen ●☞ Empa=Empatisch vermogen, inleven in de mensen/burgers

Toelichting bij de matrix:

Het bestuurscollege redeneerde sterk vanuit nut/noodzaak (middel tot verbetering van een winkelstraat) als regelhandhaving. Er is weinig geprobeerd mensen op één lijn te krijgen, en er was weinig aandacht voor de beleving van de ouders en kinderen. Het huis-aan-huisblad De Havenloods van 3 mei 2001 citeert mijn woorden: "Ik heb de ouders erop gewezen dat ze hun problemen bij [de

ondernemer] moeten neerleggen en niet bij de deelgemeente". Wel komt steeds de redenering naar voren dat bij brand niet alle kinderen uit het dagverblijf kunnen worden gehaald. Dat klinkt als empathie, maar lijkt vooral ingegeven door de motivatie voor regelhandhaving. Het gaat immers om een hypothetische situatie, terwijl er weinig aandacht is voor de reële problematiek van het moment.

Het kinderdagverblijf verbouwt wat nodig is. Er wordt getwijfeld aan het nut en de noodzaak van de absolute weigering om op die plek kinderopvang toe te staan. Met een verwijzing naar de situatie waarin de kinderen verkeren verzoekt men via de pers keer op keer om gedogen. Het is niet aan mij om in deze paper te twifelen aan de goede bedoelingen.

Ook de oudercommissie doet via een ingezonden brief een beroep op het deelgemeentebestuur. Gaat ook in op het nut en de noodzaak van de bestemmingsplan-kwestie.

Wethouder Kuiper twijfelt aan de bestemmingsplan-redenering, maar onderschrijft de strakke lijn wat betreft regelhandhaving.

De GGD heeft al maanden voor de opening contact met het kinderdagverblijf, terwijl dat formeel nog niet nodig was. Ik aarzel om een kruisje voor empathie te zetten, maar er is kwalitatief boven de maatstaf gewerkt.

Afsluitend

Goede bedoelingen hebben in eerste instantie de stress bij betrokkenen verhoogd. Op de eerste plaats was natuurlijk de ondernemer verantwoordelijk voor de ontstane situatie. Vergunningen kunnen lang duren, en dat was formeel de deelgemeente niet aan te rekenen. Qua totaal tijdsbestek is er waarschijnlijk geen extra vertraging opgetreden. Hoe dan ook moesten verbouwingen worden gedaan. Maar het verdient qua rechtszekerheid/willekeur en bestuurlijke betrouwbaarheid geen schoonheidsprijs.

4. Dopey en de Sneeuwvitjes

Korte beschrijving³

Rotterdam is een grote stad, en grote steden hebben drugsproblemen. Jaren geleden was er een afspraak dat het niet zo mocht zijn dat problemen zich zouden concentreren in bepaalde gebieden en dat die deelgemeenten daar dan maar voor moesten opdraaien. Daarom zijn programma's opgezet om gezamenlijk de kwestie aan te pakken.

De vraag daarbij is in hoeverre dat moet plaatsvinden. Het is niet meer dan redelijk dat een deelgemeente ook niet meer hoeft bij te dragen dan de eigen inwoners zelf veroorzaken. Je zorgt voor je eigen dopeys, zagezegd. Omdat Rotterdam een aanzuigende werking heeft werkt dat dan weer alleen als ook de omliggende gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen, enzovoort. Daaruit volgt dat er altijd een groep is die ten laste van de hele overheidslaag van Rotterdam komt, omdat er enerzijds geen aanwijsbare thuisstad is, en omdat het meer resultaat oplevert het probleem dan maar zelf aan te pakken. In deze alinea geef ik mijn interpretatie, dat is niet de officiële lezing.

In 2002 werd een groot onderzoek gedaan naar bedrijventerreinen in de regio Rotterdam door de Stadsregio Rotterdam. Daarbij werd het bedrijventerrein Schiebroek enigszins onderbelicht. Ergens begrijpelijk, omdat door de aanleg van de hogesnelheidslijn daar pas met vertraging actie kon worden ondernomen. Algemene conclusie van het onderzoek was dat de helft van de bedrijventerreinen zou moeten worden vernieuwd, en 530 hectare extra aangelegd.⁴

De Gemeente Rotterdam werkt samen met veel organisaties om de drugsoverlast tegen te gaan. Een belangrijke is Bouman GGZ, in 2003 Bouman Verslavingszorg geheten. Bouman ziet drugsverslaafden als patiënten, met een ziekte. Deze patiënten doorlopen een traject van "zieke" tot "genezen" (of wat daarbij in de buurt komt). Daarvoor zijn allerlei voorzieningen nodig. In augustus

³ Bronnen zijn eigen aantekeningen, krantenknipsels en openbare informatie die naar de deelraad is gestuurd.

⁴ Persbericht d.d. 4 december 2002

2002 kwam het verzoek voor een werkcentrum voor verslaafden. Dat zou moeten komen op het bedrijventerrein Schiebroek. De gemeente Rotterdam, subsidiënt in deze, wil dat Bouman de voorzieningen over Rotterdam verspreid. In Schiebroek ligt al een andere opvang van Bouman.

Verzet tegen centrum voor junk

Bron: Algemeen Dagblad, 5 juni 2003

Nergens in het collegeakkoord voor de periode 2002-2006 of in de deelgemeenteverordening of in andere programma's staat iets over de actieve participatie van de deelgemeente in de totstandkoming van drugsopvang. Alleen voorlichting op scholen wordt genoemd. Wel had de deelraad zich in het collegeakkoord voorgenomen het ondernemersklimaat met name op het bedrijventerrein Schiebroek te verbeteren. De deelgemeente heeft verder als taak om aanvragen voor vergunningen te beoordelen.

In deze kwestie werden eerst van augustus tot oktober 2002 inwoners en deelraad niet geïnformeerd. Daarna nam het bestuurscollege nog geen standpunt in, maar ging om de tafel zitten met de inwoners. Al snel werd er informatie politiek-subjectief gebruikt. Een deelgemeentelijk wethouder verklaarde bijvoorbeeld dat het helemaal niet ging om verslaafden, terwijl bekend was dat de patiënten methadon zouden krijgen, een verslavend middel. Ook werd informatie aan de meepratende ondernemers en inwoners uit de buurt 24 uur of later dan aan raadsleden toegezonden. Ik zette dat dan wel eens online, zodat iedereen kon downloaden, wat dan weer (onnodige?) vragen opriep. En sommige stukken (o.a. brief van Bouman) werd gaandeweg aangepast aan de mogelijke succesfactoren, waardoor de inhoud van objectief subjectief werd.

De inzet van de deelgemeente was om de ondernemers en mensen uit de buurt die meepraatten in een klankbordgroep mee te laten tekenen om toestemming te geven. Dat was mogelijk een inschattingfout, en bovendien het ontlopen van verantwoordelijkheid. Juist de gekozen volksvertegenwoordiging kan die last op zich nemen, maar individuele "toevallige" burgers kunnen, tenzij ze dat graag willen, niet tot mikpunt van de eventuele gram van hun burens worden gemaakt, die eventueel hun "vertegenwoordigende" functie niet accepteren na tekening van het akkoord. Wat wel kan is mensen betrekken in het vaststellen van randvoorwaarden. Uiteindelijk tekenden de betrokken ondernemers en bewoners niet. Maar meldde zich wel een vooral door linkse signatuur bestuurde grote federatieve bewonersorganisatie, die in 2002 nog pakweg 93.000 Euro aan subsidie (natura en monetair) ontving. Volgens artikel 6 van de statuten van deze bewonersorganisatie kunnen in principe alle "organisaties" (2 burens is genoeg) zich aanmelden voor deelname. Echter, toen de bij de onderhandelingen met de deelgemeente betrokken ondernemers en burgers aanklopten ging dat gepaard met moeilijkheden. Pikant is dus dat deze zwaar gesubsidieerde club wél tekende voor de drugsopvang, en de niet gesubsidieerde zelforganisatie van ondernemers en inwoners het nakijken had.⁵ Maar de deelgemeente had de gevraagde legitimiteit voor de besluitvorming verworven.

Uiteindelijk werd een negatief advies van de eigen ambtenaren van de deelgemeente over het werkcentrum verborgen gehouden voor de deelraad en inwoners en het bestaan zelfs ontkend.

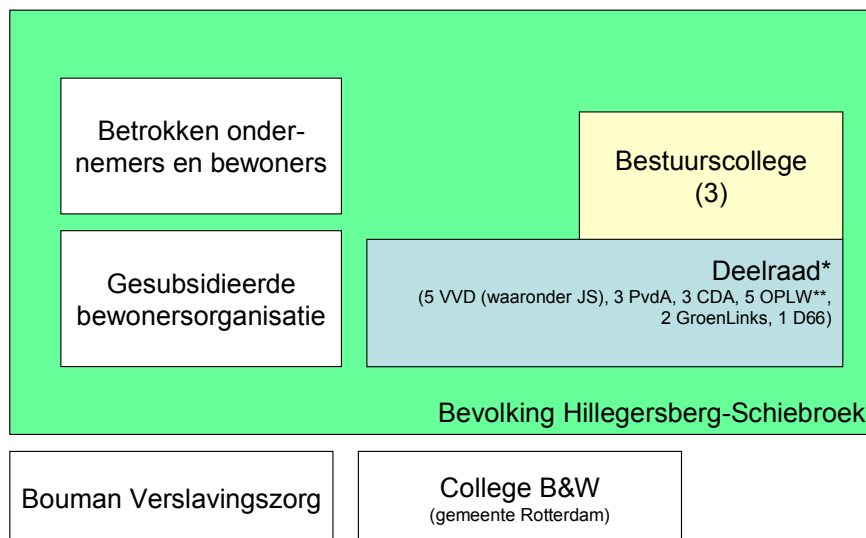
Secretaris zit VVD dwars

Bron: Rotterdams Dagblad, 19 augustus 2003

Aangezien tot op heden het werkcentrum nog niet ten volle de ruimtes benut, en inderdaad vooral als werkcentrum functioneert, hebben juristen van de betrokken ondernemers en inwoners er nog geen speld tussen kunnen krijgen. Wanneer wordt een werkcentrum een zorginstelling?

⁵ Bij andere belangrijke kwesties, zoals de inspraak in november 2005 over de aanleg van de A16/A13 verbinding, met gezondheidseffecten voor duizenden inwoners, liet de zwaar gesubsidieerde bewonersgroep verstek gaan "omdat er nog geen commissie Infrastructuur was opgezet". Waarvan akte.

Situatieschets

* In 2002 is het Bestuurscollege geen onderdeel meer van de deelraad
 ** OPLW=Leefbare Wijk, sinds 1982 politiek actief

Jaar: 2002/2003	Stelsel: Monistisch /Dualistisch
Sterke punten (Strengths)	Zwakke punten (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> Bijdragen aan oplossing van Rotterdams probleem 	<ul style="list-style-type: none"> Deelgemeente stelt zich tegenover bewoners op Emotionele besluitvorming in eenvoudige vergunningszaak zonder onderbouwing Geen navolging afspraak in coalitieakkoord Procedurele onregelmatigheden Foute en onvolledige en late informatie
Kansen (Opportunities)	Bedreigingen (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> Er was een kans te laten zien dat de deelgemeente zich inzet voor de burgers 	<ul style="list-style-type: none"> Verpauperend bedrijventerrein krijgt extra klap Inwoners stemmen met hun voeten, zeker met de ruime woningbouw in de nabijgelegen fusiegemeente Lansingerland. Hillegersberg-Schiebroek is een van de delen van Rotterdam met de scherpste daling van het inwonertal.⁶

Virtù Matrix

Actor	Kost	Bind	Nut	Regel	Empa
Bestuurscollege (Dagelijks Bestuur van de deelgemeente)			x	x	
Deelraad			X	x	X
Betrokken ondernemers en bewoners			X	x	X
Gesubsidieerde bewonersorganisatie				x	
Delta/Bouman			x	x	x
College B&W (gemeente R'dam)			x		x

Legenda: Kost=Bewaker van kosten/baten ● Bind=Bindend zijn/de boel bij elkaar houden ● Nut=Handelend naar nut/noodzaak ● Regel=Bewaker van regelgeving/ (beleids-/politieke) processen ● Empa=Empatisch vermogen, inleven in de mensen/burgers

Toelichting bij de matrix:

Het Bestuurscollege schrijft in het raadsvoorstel voor de vergadering van 2 juli 2003: "wij proberen een juiste balans te vinden tussen enerzijds het algemeen Rotterdams belang en anderzijds het individuele belang van omwonenden en bedrijven". Dat is een nut/noodzaak redenering. Er wordt een convenant opgesteld met afspraken omtrent de status en het functioneren van het werkcentrum. Daarin zitten regels vervat. Er komt geen akkoord op. Het bestuurscollege constateert: "Naar onze

⁶ Nieuws van 20 april 2006. Zie

http://cos.rotterdam.nl/Rotterdam/Openbaar/Diensten/COS/Publicaties/PDF/06-2471_Bevolgingsmonitor_april2006.pdf
 Lansingerland is trouwens de fusiegemeente van Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk.

mening is thans het stadium bereikt dat verdere tegemoetkomingen aan bewoners en bedrijven niet mogelijk en niet wenselijk zijn. Verder overleg lijkt ons niet meer zinvol. Op basis van de voorhanden zijnde informatie verzoeken wij [de deelraad] dan ook thans een besluit te nemen.” Qua binding faalde het bestuurscollege.

Het onderwerp kwam een aantal malen in vergaderingen van de deelraad en commissies aan de orde. Eenmaal werd het te elfder ure teruggetrokken door het bestuurscollege, wat door de deelraad werd gerespecteerd. Eenmaal staakten de stemmen. Uiteindelijk stemde de deelraad in met zeer verschillende stemverklaringen. Daarbij speelden nut/noodzaak, handhaving van afspraken en empathie met de verslaafden (“sloebers”) een rol.

De betrokken ondernemers en bewoners wezen niet alleen op de formele regels, maar er werd ook gewezen op de noodzaak van verbetering van het bedrijventerrein en er werden suggesties gedaan om op een andere manier de patiënten van Bouman Verslavingszorg te helpen.

Van de overwegingen van de bewonersorganisatie heb ik geen schriftelijke stukken. Ik weet alleen van een aanwezige dat aan het eind van een vergadering ook daar werd benadrukt dat het niet (=onjuist) om verslaafden ging, en vervolgens zonder veel toelichting alle bij de federatie aangesloten organisaties hun handtekening moesten zetten.

Bouman Verslavingszorg legt de nadruk op de zorg en het belang voor de patiënten, wat kruisjes oplevert voor zowel nut/noodzaak als empathie.

Ik heb geen schriftelijke stukken over de motieven van de Gemeente Rotterdam in deze kwestie.

Afsluitend

- Er werd steeds over dezelfde 12 punten gepraat, maar omdat de deelgemeente er niet verder mee kwam werd dat op het eind eenzijdig aan de kant geschoven. Daarmee wordt de hele onderneming van het klankborden discutabel.
- Er wordt alleen verwezen naar een algemeen Rotterdams belang, en niet naar andere regelgeving of afspraken. Het huisvesten van verslaafden was geen deelgemeentelijke activiteit. Deelgemeenten dienen het belang van de inwoners en de er gevestigde organisaties en ondernemingen. Het ging in feite om emotionele overwegingen zonder onderbouwing.
- In essentie ging het om een simpele vergunningkwestie, die flink uit de hand liep. Kan een deelgemeente dit soort kwesties dan wel aan?
- De deelgemeente stelde zich op tegenover de inwoners en ondernemers, in plaats van in partnerschap richting gemeente Rotterdam en de verslavingszorg.

5. Het Monument

Inleiding

Zoals ook met de vorige kwesties het geval is zijn er beperkingen aan wat ik kan vertellen. Bij de kwestie “Het Monument” speelt bovendien dat omstandigheden kunnen worden betwist. Ik los een en ander op door zaken weg te laten. Daardoor kan het gebeuren dat bij de nieuwsgierige lezer allerlei vragen ontstaan. Ik kan en zal daar niets verder over zeggen. Voor de analyse geef ik voldoende informatie, anders zou u het hier niet aantreffen. Ik zal bovendien voor de gelegenheid twee fictieve verhalen vertellen, die op bepaalde punten overlappen. Dat geeft mij de mogelijkheid de voor de analyse nodige context te creëren. Het is niet zo dat alle overlappende punten te duiden zijn als “waarheid” of “vaststaand”. Het is ook niet zo dat ik een voorkeur heb voor een van de verhalen. De gevallen “Achter Kamertjes” en “Van de Kaart” mogen aantonen dat ik niet terughoudend ben om mijn eigen rol kritisch tegen het licht te houden. Voor de analyse doet het er niet toe welk verhaal “wáár” zou zijn.

Met deze methode wil ik een bestuurskundig-theoretische variant creëren van Schrödinger’s Kat⁷ uit de kwantummechanica. In stromingen in de kwantummechanica wordt gesteld dat het bestaan van een deeltje niet zeker is tot het wordt geobserveerd. Erwin Schrödinger (1887-1961) vond dat maar niets en kwam met een gedachtenexperiment.

⁷ http://nl.wikipedia.org/wiki/Schr%C3%B6dingers_kat

Wikipedia beschrijft het bondig:

“Stel, men neme een kat. Die kat stopt men in een loden doos die men verder totaal van de buitenwereld afsluit (zodat de binnenkant met kat niet observeerbaar is). In de doos bevindt zich ook een geigerteller en een radioactief element. De geigerteller is mechanisch verbonden met een hamer. Als het radioactieve element vervalt, zorgt de geigerteller ervoor dat de hamer neervalt. De hamer slaat dan een buisje stuk (dat eveneens in de doos ligt) waarin een sterk en snelwerkend gif zit.

Afbeelding onder GFDL recht⁸

Als het nu waar is dat een deeltje niet noodzakelijk bestaat tot het geobserveerd wordt, dan is het niet zeker of de hamer ooit kan vallen -- wellicht moet hij vallen, wellicht kan hij vallen, wellicht kan hij niet vallen. Totdat de doos open gemaakt wordt, is het dus niet zeker wat er gebeurd is. De uitsmering van mogelijkheden over het veld der waarschijnlijkheid betekent dus dat zolang de doos dicht is, de kat tegelijkertijd zowel in leven als dood kan zijn. Zolang er geen observatie mogelijk is, is het niet anders te zeggen.”

De grap is overigens dat Schrödinger het bedoelde als kritiek op het kwantummechanisch model van bestaansonzekerheid, maar dat anderen het juist een treffende illustratie vinden. In Deel 1 trapte ik met wellicht al te vergaande interpretatie van Machiavelli zijn professionele studenten op de tenen, nu doe ik dat misschien met Schrödinger en zijn kat. De vaak als slimste mens ter wereld betitelde Britse fysicus Stephen Hawking⁹ zei al: “When I hear of Schrödinger's cat, I reach for my gun.”¹⁰ Waar hij overigens mee schijnt te bedoelen dat de rol van de toeschouwer wordt overbelicht. Ik wijs er wederom op dat het niet de bedoeling is de loden doos van het verhaal “Het Monument” te openen; we kijken naar de buitenkant van de doos. Ik kniel bij deze berouwvol. Indiana Jones ervoer: “the penitent man will pass”¹¹. Net als Hawking wil ik twee (of drie of vier of meer) verhalen naast elkaar laten bestaan, en de bestaansonzekerheid in stand laten.

Korte beschrijving

In de wijk waar ik woon wilden politieke partijen als de PvdA oorspronkelijk lage flats neerzetten, net als op zoveel plekken in Rotterdam. Uiteindelijk werd een compromis gevonden in een deel eengezinswoningen én een aantal torenflats. Deze torenflats werden gepland langs de Jasonweg; een doorgaande weg naast de wijk. Uit gesprekken met mijn burens, o.a. op avonden waar de mensen aan dezelfde kant van onze straat samen kwamen, bleek dat voor aankoop van de woningen door de deelgemeente was toegezegd dat de torenflats niet zo hoog zouden worden dat wij er last van zouden hebben. Van de wijkvergadering van 17 april 2003, in aanwezigheid van een van de leden van het bestuurscollege, staat in de notulen: “er was nogal wat discussie over de hoogte van de te bouwen flats. Van diverse kanten is de bewoners beloofd (Bouwfonds, deelgemeente en Bontenbal (JS: aannemer)) dat de max. hoogte 6 verdiepingen zou zijn, het wordt echter 9 verdiepingen.” In de stukken van de deelraadsvergadering van 15 januari 2002 staat: “Het afgelopen jaar heeft in de deelraad een nadere besluitvorming plaatsgevonden over de invulling van de bouwlocaties aan de Jasonweg. Besloten is om aan de noordelijke locatie [...] een maximale bouwhoogte toe te kennen van 31 meter en een bouwprogramma van 96 woningen.” In de stukken voor de Rotterdamse gemeenteraadsvergadering van 20 januari 2005 staat: “Op de hoek Jasonweg - Ankie Verbeek-Ohrlaan zijn 3 woontorens gepland voor in totaal circa 108 woningen met bijbehorende (al dan niet gebouwde) parkeervoorzieningen.” Het verschil van 12 woningen (gemiddeld 4 per woontoren) tussen het besluit van de deelraad en van de gemeenteraad valt te verklaren door de beperkte bevoegdheden van de deelraad: uitwerken van bestemmingsplannen, en niet beslissend daarop. Uiteindelijk worden er 96 terrasappartementen, 6 luxe penthouses en een stallinggarage gebouwd.¹²

Toch was de verwarring een tijd groter. Ook buiten de beslotenheid van het bestuurscollege en al dan niet andere eraan gewijde besloten vergaderingen van organen van de deelgemeente is dit door de

⁸ http://nl.wikipedia.org/wiki/GNU_Vrije_Documentatie_Licentie en http://nl.wikipedia.org/wiki/Afbeelding:Visualisatie_kat_van_Schr%C3%B6dinger.png

⁹ http://nl.wikipedia.org/wiki/Stephen_Hawking

¹⁰ http://en.wikiquote.org/wiki/Stephen_Hawking

¹¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Indiana_Jones_and_the_Last_Crusade

¹² www.fortisvastgoedontwikkeling.nl/index.asp?module=woningen&id=73

betrokken bestuurder van Ruimtelijke Ordening ter sprake gebracht in mijn bijzijn en bijzijn van derden in bijeenkomsten waar niet geheimhouding op rust. Toen ik nog deelgemeentelijk wethouder Welzijn was werd de mogelijkheid geopperd om 3 woontorens van niet 6, niet 9, niet 10, maar 13 verdiepingen te bouwen. Met goede redenen, met noodzaak, en bij mijn weten te goeder trouw. Deze hoogte aftellend tegen het hoge gebouw van Humanitas dat al langs de Jasonweg staat, zou 's zomers 's avonds de zon in onze tuin een kwartier tot een half uur eerder ondergaan. Ik was opeens een direct belanghebbende in nieuwe besluitvorming van de deelgemeente die strijdig was met bestaande uitspraken en toezeggingen. Deze kwestie zou alleen rechtstreeks gevolgen hebben voor de mensen aan dezelfde kant van de straat als waar ik woon. Het viel te verwachten dat een aantal van hen planschade zouden proberen te claimen. Ik was van plan mij daarbij aan te sluiten als het zo ver zou komen.

Fictief verhaal n° 1 (±2000-2001)

Ik besloot mij te onthouden van stemming in het bestuurscollege, en ook niet deel te nemen aan eventuele beraadslagingen. Wel heb ik de kwestie aangekaart bij de verantwoordelijke collega en duidelijk gemaakt dat ik het geregeld wilde zien. Een tijdje later kwam mijn collega terug met het voorstel om de torens als een trappetje te bouwen: een van 11 verdiepingen achter mijn huis, zodat ik er geen last van had, daarnaast een van de voorgestelde 13 verdiepingen, en daarnaast een van 15 verdiepingen. Nog weer later bleek dat de constructeur daar problemen mee had: bij een gebouw van 15 verdiepingen zouden er twee liftschachten moeten komen. Het gebouw zou onoverbrugbaar veel gaan afwijken van wat de bedoeling was. Gedurende 2001 besloot de deelraad dat de torens maar 31 meter mogen zijn, en dat zijn pakweg 10 verdiepingen. Of die hoogte ook door de gemeente is overgenomen is mij niet bekend.

Fictief verhaal n° 2 (±2000-2001)

Ik besloot mij te onthouden van stemming in het bestuurscollege, en ook niet deel te nemen aan eventuele beraadslagingen. Daarbij gaf ik aan dat ik mij zou aansluiten bij burens als die planschade zouden proberen te claimen. Een tijdje later kwam mijn collega van Ruimtelijke Ordening bij mij met het voorstel om de torens als een trappetje te bouwen: een van 11 verdiepingen achter mijn huis, zodat ik er geen last van had, daarnaast een van de voorgestelde 13 verdiepingen, en daarnaast een van 15 verdiepingen. Later bleek dat de constructeur daar problemen mee had: bij een gebouw van 15 verdiepingen zouden er twee liftschachten moeten komen. Het gebouw zou onoverbrugbaar veel gaan afwijken van wat de bedoeling was. Gedurende 2001 besloot de deelraad dat de torens maar 31 meter mogen zijn, en dat zijn pakweg 10 verdiepingen. Of die hoogte ook door de gemeente is overgenomen is mij niet bekend.

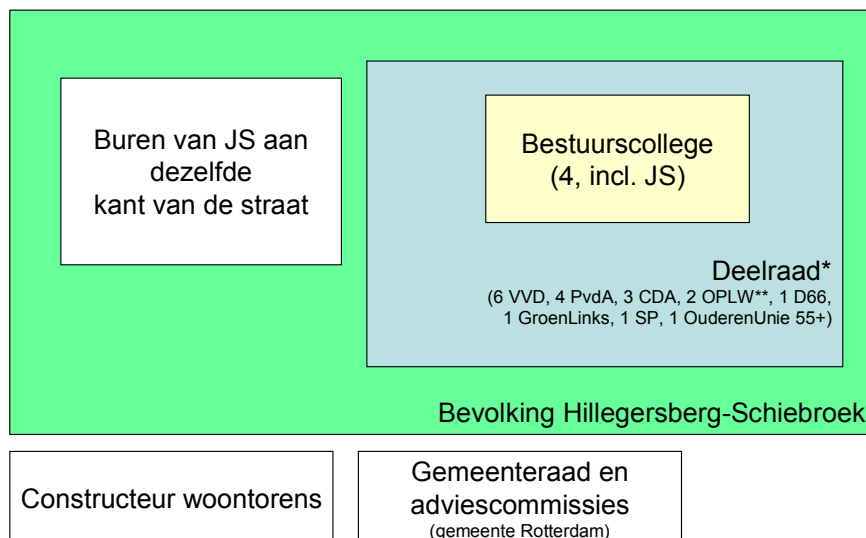
Impressie van de torenflats in 11-13-15 variant

Feiten

Er zijn, conform de kwantummechanica, nog meer versies te vertellen. Het enige harde feit in dit verhaal is dat door een bestuurder van de deelgemeente werd overwogen om drie woontorens van verschillende hoogte te laten bouwen in plaats van dezelfde hoogte, voorbijgaand aan eerdere besluitvorming van de deelraad, en zonder aanwijsbaar maatschappelijk nut. Gezien de zonnestand is het onwaarschijnlijk dat met de bouw van de 11-13-15 variant meer dan een kwart van de woningen aan dezelfde kant van de straat daar profijt van zou hebben. En het is waarschijnlijk dat de mensen op het eind van de straat veel meer verandering zouden ervaren van de horizon.

Hoewel de hele inhoud van de fictieve verhalen feitelijk onzeker is, geeft het context aan het op tafel komen van de constructie van een Monument: als ik over dertig jaar met mijn kleinkinderen over de Jasonweg zou fietsen, en de kleinkinderen zouden vragen waarom die woontorens als trappetjes gebouwd zijn, dan zou ik zeggen: "dat is omdat jullie opa bijna twee jaar hier wethouder was, en als het een recht rijtje was, dan hadden opa en oma 's zomers 's avonds een kwartiertje tot een half uurtje minder zon".

Situatieschets

* In 2001 is het Bestuurscollege nog onderdeel van de deelraad
 ** OPLW=Leefbare Wijk, sinds 1982 politiek actief

Jaar: ±2000-2001	Stelsel: Monistisch/Dualistisch
Sterke punten (Strengths)	Zwakke punten (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> Klein deel van de straat heeft geen horizonverandering van 11-13-15 variant ten opzichte van 13-13-13 variant. Als de 13-13-13 variant voor alle bewoners aan de betreffende straatkant een horizonverandering teweeg brengt, dan is 11-13-15 dus beter in dat opzicht. Een bestuurder van de deelgemeente wordt beschermd. 	<ul style="list-style-type: none"> Groot deel van de straat ervaart grotere verandering van de horizon van 11-13-15 variant dan van 13-13-13 variant. Liftschacht wordt te lang in torenflat van 15 verdiepingen.
Kansen (Opportunities)	Bedreigingen (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> Vermijden van claim van planschade door collega-bestuurder 	<ul style="list-style-type: none"> Hoe reageren bewoners en besluitvormende organen op deze wijziging?

De SWOT matrix is noodgedwongen vrij leeg, aangezien feiten onduidelijk zijn.

Virtù Matrix

Actor	Kost	Bind	Nut	Regel	Empa
Bestuurscollege (Dagelijks Bestuur van de deelgemeente)	x	x			x
Deelraad					
Constructeur woontorens	x				
Gemeenteraad en adviescommissies (gemeente R'dam)					
Buren van JS aan dezelfde kant van de straat					

Legenda: Kost=Bewaker van kosten/baten ●☞ Bind=Bindend zijn/de boel bij elkaar houden ●☞ Nut=Handelend naar nut/noodzaak ●☞ Regel=Bewaker van regelgeving/ (beleids-/politieke) processen ●☞ Empa=Empatisch vermogen, inleven in de mensen/burgers

Toelichting bij de matrix:

Deelraad, gemeenteraad en adviescommissies en de andere bewoners aan mijn kant van de straat zijn niet gekend in de overweging van een rijtje 11-13-15. Van het bestuurscollege zijn moeilijk de overwegingen in te schatten, aangezien er geen schriftelijke openbare stukken zijn. Het laat zich aanzien dat bij het bestuurscollege de planschade een rol speelde, overigens bij mijn weten zonder toetsing of dat een realistische claim was, en of het om een groot bedrag zou gaan. Het heeft er schijn van dat geprobeerd is in de eigen kring binding te behouden. En mogelijk heeft inleving in de

persoonlijke situatie van de mensen die uit een 11-13-15 variant voordeel hebben ten opzichte van 13-13-13 meegespeeld.

Afsluitend

Hoewel van een 11-13-15 variant enkele huishoudens voordeel hebben ten opzichte van 13-13-13 is het de vraag of het voor de betrokken andere huishoudens een acceptabele aanpassing zou zijn. Moeten bestuurders zo ver gaan om dit soort zaken te onderzoeken? Hoe vaak komt dit eigenlijk voor? Zie ook de kwestie over het Johan de Witt Park in het volgende hoofdstuk.

6. En bedankt voor de Vis...

Het in deel 1 van de publicatiereeks bedachte analysekader lijkt te werken. Voor nader onderzoek aan bestuurlijke bedrijfsongevallen zijn er genoeg kandidaten:

- Het opheffen van de standplaats van de oliebolenkraam aan de Bergse Dorpsstraat/Streksingel. Daar wil al heel lang een visboer een kraam neerzetten. Elke keer werd het afgewezen door de deelgemeente, en elke keer werd zijn bezwaar gegrond verklaard. Nu mag ook de oliebolenkraam er niet meer staan, zodat rechtsgelijkheid is wedergekeerd. Maar is dat in het belang van de burgers? En de visboer, dan, die jaren voor zijn gelijk heeft gevochten, dat heeft gekregen, maar er niets mee opschiet? Wat is er aan de hand met deze specifieke plek dat dit zo moet gaan?
- Het ongefundeerd stilleggen van de werkzaamheden aan een woonboot op de Rotte. Daar was geen juridische basis voor, gewoon, het stond het Dagelijks Bestuur niet aan. Of je het nou mooi vindt of niet, je moet de wet volgen, of niet?
- Met een brief van de deelgemeente in de hand kon een fitnessschool aantonen legaal te zijn gevestigd. Uiteindelijk bleek hij onjuist te zijn ingelicht, en de brief waardeloos. Betrouwbare overheid?
- In Schiebroek wordt in het project De Lupine/Complex 5 door schouder aan schouder optreden van bestuurscollege en woningcorporaties maar 10% bereikbare huurwoningen teruggebouwd, in plaats van de met bewoners afgesproken en door de deelraad bekrachtigd besloten 47%. Wat voor gevolgen heeft dat voor de sociale structuur?
- Van het Schiebroekse Park staken bomen door het 2% hellingsvlak van de startbaan van Rotterdam Airport. Volgens het Verdrag van Chicago moesten deze bomen worden geroid. Wat mij betreft akkoord. Maar wat ik niet wist is dat beide rooivergunningen Schiebroekse Park (eerste 630 bomen, tweede 2.880 bomen) zijn uitgegaan van metingen van voor 2003. Tot en met 2002 zijn de metingen gebaseerd op een 1,2% vlak terwijl altijd gesuggereerd was dat het het 2% vlak betrof. Een verschil van gemiddeld 12-13 meter. Vanaf 2003 zijn de metingen gebaseerd op het 2% vlak en dan blijkt dat er een aanzienlijk aantal minder bomen te hoog waren in het park. Er zijn vele honderden duurzame bomen zoals beuken en eiken gesneuveld. Dat is van belang, omdat de [A16/A13 verbinding door het Schiebroekse Park is voorzien](#), en het geluid en stof van de 12 (!) rijstroken verder draagt over de nieuw aangelegde "waterpartijen met natuurlijke oevers" dan door bestaande duurzame boomsoorten. Aangezien er gezondheidsrisico's zijn voor de inwoners van Schiebroek, hoe kan dit gebeuren?
- Het bestuurscollege veranderde zelfstandig en illegaal de bouwbesluiten van het Johan De Witt Park, met schade voor burgers. De eerbare burger die door de rechter in het gelijk wordt gesteld worstelt met de vraag: "Een bouwstop afdwingen levert een enorme schadeclaim op, ten koste van gemeenschapsgeld."¹³

Brief van de deelgemeente aan de sportschool.
Beelden TV Rijnmond, 8 januari 2004

Binnenkort deel 3: Begroot

¹³ AD Rotterdams Dagblad, 22 april 2006